

Nota van toelichting op het adres van de Gebr. Schoonenburg, verzoekende onderzoek hunner vordering door deskundigen.

[42. 4.]

VERSLAG DER COMMISSIE *belast met het onderzoek van de inlichtingen op het bovengenoemd adres; uitgebragt in de zitting van den 11den December 1874.*

In handen uwer Commissie werden de inlichtingen gesteld, betrekkelijk het adres van Gebroeders SCHOONENBURG van de Regering ontvangen, benevens een nader door diezelfde adressanten bij de Kamer ingediend verzoekschrift.

Uit de verstrekte inlichtingen blijkt, dat door den Minister, hoewel geheel eenzijdig en dus in strijd met den wensch der adressanten, die zich hadden beroepen op hetgeen met opzigt tot het fort van Pannerden had plaats gehad, eene commissie van onderzoek benoemd is, zamengesteld uit twee officieren van het wapen der genie, twee ingenieurs van den waterstaat en ons geacht medelid mr. 's JACOB als voorzitter. Zich vereenigende met het gevoelen, volgens haar verslag door de meerderheid dier commissie gehuldigd, heeft de Minister aan de adressanten alle tegemoetkoming geweigerd.

Nieuwe feiten worden door het verslag der commissie van onderzoek niet aan het licht gebragt. Het bevestigt in allen deele de toedragt der zaak, gelijk die uit de vroegere behandeling aan de Kamer bekend is. Doch hare meerderheid heeft zich geplaast op een streng regtskundig standpunt en daarnaar haar oordeel gevormd.

In hoever niet boven het regtsbegrip van de meerderheid der commissie de voorkeur gegeven moet worden aan de regelen, door den Franschen staatsraad en het Fransche hof van cassatie op dergelijke geschillen toegepast, behoeft hier niet te worden onderzocht. Van belang voor de Kamer, op het standpunt waarop zij, al heeft de Minister geweigerd het te doen, zich wel zal willen blijven plaatsen, is enkel de vraag, of niet door de militaire genie het bewuste werk op zoodanige wijze werd aanbesteed, dat de schade, door de aannemers ondervonden, in billijkheid niet, althans niet uitsluitend, door hen mag worden gedragen. Het kan toch niet gelogenstraft worden, dat men hier te doen had met een werk van bijzonderen aard, van welks uitvoering men zich bij het opmaken van het bestek geen rekenschap had weten te geven, zoodat beide partijen omtrent den aard en den omvang van hetgeen het onderwerp van het contract uitmaakte, in dwaling en in 't duister hebben verkeerd. Er werd den aannemer tot eigen onderzoek slechts een buitengewoon kort tijdsverloop gegund; daarenboven werd hij door de vermelding van het cijfer der ramingen en de van de militaire genie afkomstige, geheel onjuiste opgave van grondverzet op een dwaalspoor gebragt.

Het openbaar maken der gouvernementen-begrootingen bij de openbare aanbestedingen kwam, naar het in Frankrijk gegeven voorbeeld, ook hier te lande sinds weinige jaren in zwang. Wat wordt er mede beoogd? Het doel zal wel wezen, om den aannemer, wien het dikwerf ontbreekt aan den tijd, de gegevens of de noodige kennis, om voor zich eene behoorlijke raming te maken, een leidraad voor de berekening van de aannemingsom aan de hand te geven, opdat te lage inschrijving, die meestal

uitloopt tot nadeel voor het werk, worde voorkomen. Kan dus van dergelijke begrooting geene volstrekte juistheid worden gevorderd, indien niet mag worden verondersteld, dat zij in het algemeen naar deugdelijke gegevens en voorafgaand deskundig onderzoek is opgemaakt, wordt de openbaarmaking doelloos. Als men met de meerderheid der commissie van onderzoek begrijpt, dat op de eigen ramingen der aanbesteders geen beroep gedaan worden mag ten betoo e, dat de begane dwaling bij beide partijen bestaan heeft en dus in billijkheid hare gevolgen door den eigenaar van het werk mede moeten gedragen worden, de mededeeling strekt slechts om den goedgeloovigen aannemer te verschalken en behoort te worden nagelaten. De officieren der militaire genie moeten aan het opmaken van dergelijke begrootingen hunne beste zorgen wijden; wanneer dit niet geschiedt verdient het hooge afkeuring. Toch heeft zich in den jongsten tijd het bedenkelijk verschijnsel vertoond, dat de werkelijke aannemingsommen vaak en soms zeer veel de gouvernementen-begrooting overschrijden. Welligt ligt de verklaring in de omstandigheid, dat de gevolgde eenheidsprijzen niet langer met de tegenwoordige werkelijke prijzen overeenkomen; in elk geval verdient dit verschijnsel van regeringswege tot een punt van nader en naauwkeurig onderzoek te worden gemaakt.

De begrooting openbaar te maken en toch later alle waarde daaraan te ontzeggen, strijdt alzoo met het welbegrepen landsbelang. Den Staat is het in de eerste plaats te doen om het werk te erlangen en dat behoorlijk opgeleverd te hebben. Een en andermaal moge hij zich verrijken met de ruïne zijner aannemers, indien hij in dit opzigt het stelsel blijft toepassen, door de meerderheid der commissie van onderzoek omhelsd, zal hij op den duur hiervoor boeten of door zeer hooge prijzen te moeten betalen of door zich te moeten overgeven aan weinig solide aannemers. Daar waar van beide zijden de bezwaren niet waren voorzien en daardoor de aard van het werk verandert, behoort de Staat in zijn eigen belang billijkheid te betoonen.

Op deze meening, reeds vroeger door de Kamer uitgesproken, geven de ontvangen inlichtingen geene reden terug te keeren.

Uwe Commissie heeft dienvolgens de eer aan de Kamer het nemen van het volgend besluit aan te bevelen:

De Kamer, aan de Regering dank zeggende voor de verstrekte inlichtingen, betreurt het, dat deze geene vrijheid gevonden heeft aan Gebr. SCHOONENBURG eene tegemoetkoming voor de door hen geleden schade toe te kennen, en besluit, dat een afschrift van dit verslag zal worden toegezonden aan den Minister van Oorlog.

Vastgesteld 11 December 1874.

DE ROO VAN ALDERWERELT.

STORM VAN 'S GRAVESANDE.

SCHIMMELPENNINCK VAN DER OIJE.

KAPPEYNE VAN DE COPPELLO.

VAN WASSENAER VAN CATWIJCK.